

DOSTOJEŃSTWO (449) sb n

-e- (448), -ę- (1).

do- (446), dó- [czechizm] (3); do- : do- *OpecŻyw* (1 : 3); pozostałe samogłoski jasne.

sg N dostojęństwo (23). ◇ G dostojęństwa (108). ◇ D dostojęństwu (17). ◇ A dostojęństwo (43). ◇ I dostojęństwem (14). ◇ L dostojęństwie (38), dostojęństwu (1) *MurzHist* ◇ pl N dostojęństwa (44). ◇ G dostojęństw (32), skrót: dostojen. (1) *SarnStat*. ◇ D dostojęństwám (5), dostojęństwóm (3); -ám *MurzHist* (2), *ModrzBaz*; -ámi : -óm *RejPos* (1 : 2), *SarnStat* (1 : 1); -óm (1), -(o)m (2). ◇ A dostojęństwa (70). ◇ I dostojęństwy (19). ◇ L dostojęństwach (28), dostojęństwi(e)ch (2), skrót: dostojen. (1) *SarnStat*; -ach : -(e)ch *RejPos* (4 : 2); ~ -ach (20), -ách (5), -(a)ch (3); -ách *BielKron*, *RejPos* (4).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVIII w.*

1. *Wysokie stanowisko, urząd; zaszczyty; honor Modrz, JanStat, Cn; dignitas Murm, JanStat, Cn; dignatio Cn* (321) : *Murm* 171; czemu ty tak łam przy kościelech miełzkałz, á łtanem łwim gardziłz, przijmiż ojca łwego dołtoienłtwo, á krolem bądź *BielŻyw* 165, 101, 153, 168; *ComCrac* 14; *RejKup* bb5v [2 r.]; *MurzHist* D, D2v; *KromRozm III* P3v, P8; *LubPs* B5v; Abowiem wedle prawá/ áni tym ktorzy iáką złołciá albo łzkárádołciá żywotá łą pokaleni/ y ktorych niełławá łączy [...] vliczki żadnego dołtoienłtwá niemáią być otworzone. *GroicPorz* b2v; Náđ tho dzieci onego Heretyká wiecznie by były bezecnymi. A ku żadnemu dołtoienłtwu áby niebyły nigdy obierány. *GroicPorz* ii4, tv, y4; *KrowObr* 4v, 17v, 32v; *RejWiz* 182; *UstPraw* A4, H2v; *RejZwierz* 18v; *BibRadz* Os 11 arg, 120v marg; *OrzRozm* K; Połłal też był ná przodku pánowánia łwego do Żydowłkich kráin Wáleryulá Grákkulá ná vřząd. Ten dołtoienłtwá káplánłkie przedawal *BielKron* 140v; [*Król*] pobral mu [*biskupowi*] ty włzytkie dołtoienłstwa/ tylko go przy iednym podlełyzym zołławil *BielKron* 212, 18v, 40v, 164v, 196, 270 (21); *RejAp* D8, 102; *GórnDworz* C6, C6v, Dd7v; Jáko y Piotr s. będąc kłiążęciem Apołtholskim/ gdy przeciwo niemu wyłzedł Kornelius Hetman ieden/ wiedzac iuz z zyáwienia Pánłkiego o dołtoienłtwie iego/ gdy chcial páśc przed nogi iego/ powiedzial mu *RejPos* 13v, 12v, 14, 313v (15); *RejZwierz* 184v [2 r.]; Lecż ia tego ielzczę niewiem/ godżili łię dołtoienłtw prołcić [*honores petere*] Bo ácz łię to w Rzymie godżilo gđzie vřzędy były doroczne/ nie iuz łię dla tego v nas godżi/ gđzie vřzędy łą dożywotne. *ModrzBaz* 43; Zadną łię rzeczą w dołławániu dołtoienłtw podpierác niechcial/ [*Nulla re petendis honoribus niti volebat*] iedno tylko łámą cnotą ábo mełłtwem. *ModrzBaz* 43; Ale tego trzebá pilnie pátrzyć/ áby kto kupiwlzy zá pieniądze tytuły/ á náuki żadney w łobie niemáiąc/ niełpał/ ábo tego/ ábo ktorego inłze⁸⁰ dołtoienłtwá [*nec ulla doctrina praediti aucupentur uel hoc, uel aliud sacerdotium*]. *ModrzBaz* 132, 19, 39 [2 r.], 43, 44 [2 r.], 135v [3 r.] (20); *SkarJedn* 217, 149, 178, 347; Ehrgeitzig sein. Stać o dołtoienłtwo. Ambire honores. *Calag* 144; Niech na źiemie nie bęđzie wiek iego dlugi/ A po nim dołtoienłtwo bierze kto drugi [*fiant dies eius pauci, et episcopatum eius accipiat alter* *Vulg Ps* 108/8; przekład tego samego tekstu *CzahTr* Kv] *KochPs* 168; *SkarŻyw* 165, 202, 473; *KochDz* 105; á gdy Woiewodá vmrże/ vmrże Kálztelan nie zołłaią te dołtoienłtwá przy łynách/ ále záś w inłze domy wchodzą *GórnDworz* M4; Chciwołć ábowiem pobudza mełłnieylze ludzi do konłpirácyei/ żeby miedzy łie rozdzieláli dołłhoienłtwá/ inłzych do nich nie przypułzcżaiąc *Phil* R, 14, K, Q4, R; y damy vřząd oney ołobie: która oney Źiemie bęđzie obywałelem/ w ktoręy

tákové doštoieństwo będzie Dignitarzá álbo Vrzędniká potrzebowało *SarnStat* 910, 34, 72 [4 r.], 171, 181 [5 r.], 890 (40); Nie obrał go P. lezus między Apoštoły złym: bo ná ten czás był bárzo dobrym: ále on po wzięciu doštoieństwá onego/ złym fię sítał. *SkarKaz* 610b; *CiekPotr*)?(2, 38, 50; *CzahTr* Kv; Cefarz Theodozyus Kátholicki [...] tylo Aryánńkim biskupom wstępować z doštoieństwá/ y kátholikom kościoły oddáwác rofkazał. *SkarKazSej* 687b.

W połączeniach szeregowych (4): [ustawiamy] áby w káżdych Kápitułách kościołów przereczonych ná Doštoieństwá/ perfonatus, y vrzędy/ y Kánonię y Prębendy nie byli bráni/ tylko ofoby té/ które fá obywatelmi Króleřtwá Polłkiego ízláchnicy z oboygá rodziców *SarnStat* 178; áby y wolności/ doštoieństwá/ prerogátywy/ vrzędy wřzyřtki oboygá narodu/ cále y nieporuřzone záchował *SarnStat* 1021, 922, 984.

W charakterystycznych połączeniach: dostojeństwo apostolskie, biskupie (4), *cesarskie, duchowne* (10), *kapłańskie* (9), *kardynalskie, kościelne* (3), *krolewskie* (3), *ksiąęce, papieskie, świeckie* (13), *ziemskie; dostojeństwa (po)brać* (4), *odjąć, otrzymać, posieść* (4), *postanowić, przedawać, przywrocic* (2), *rozdzielać, wydrzeć; dostojeństwa prosić (upraszać)* (2), *zajrzeć, zbawić, żędać; dostojeństwem opatrzon(y)* (3), *osłachcony; ku dostojeństwu bieżeć, garnąć się, przywieść; od dostojeństwa uciekać; ustępować z dostojeństwa.*

Zwroty: »(na-, roz-) da(wa)ć dostojeństwa; (roz)dawanie dostojeństw; dostojeństwa będą, mają być (roz)da(wa)ne« [szyk zmienny] (21; 4; 8): *ComCrac* 14; *UstPraw* A4; Przy dawaniu Doštoieństw [honoribus mandandis] czego naywięcey trzebá pátrzyć? *ModrzBaz* 39, 46v, 118v, 132, 133, 135v; *GórnRozm* M4; *Phil* R; OBiecuiemy/ iz tákowych vrzędów y doštoieństw/ iáko fá Woiewóđztwá/ Káłztelánię/ Sądy/ Podkomóřtwá/ [...] ludźiom obcym/ przychodnióm nie będziemy dáwác *SarnStat* 71; Ieřli nieośiáđłému zá iáką zařługę doštoieństwo będzie dano [dignitas data sit *JanStat* 302] w półroku niech fie o ośiáđłość ítára. *SarnStat* 73, 35, 70, 74, 76, 80 (23).

»dostojeństwy ozdobić, ozdobion (a. ochędożon)« (3 : 3) (6): *KrowObr* 27; *RejAp* 25; człowiek Rycerřki słuřąc řwiátu temu [...] słuřnie Rycerřzem bywa zwan/ álbo Rycerřkyemi doštoieńřthwy ozdobyon álbo ochędożon bywa *RejPos* A4; Ktore Pan Bog y zacnořciá/ y doštoieńřtwy/ y poćciwemi řpráwami y řławnemi řywoty ozdobić raczył. *RejZwierc* A2, 146v, 149.

»na dostojeństwo pomazać (a. wsadzić, wynosić itp.), być przyjmowan« [szyk zmienny] (6 : 2): MIkołay Papieř Rzymianin był wybran ná řtolec Papieřki/ przed którym był vciekł chroniác fie řwieckiey cźci do iedney iářkinie/ s ktorey go Potym wywiedli a pomázáli na doštoieństwo. *BielKron* 171v; Czwarte/ pomni coř íeř/ chociaýby cie řwiát ná iákie doštoieńřtwá wynořił/ przedřię wołay á wyznaway przed Pánem/ ižeř nigdi tego nie godzien *RejPos* 48; *SkarJedn* 213; Synow teř řwych y powinnych krwiá ná řadne doštoieńřtwá niewyřadzał/ áni o to prořił/ áby ktory řyn po nim ná przełożeńřstwo wřtąpił. *Skarřyw* 482, 472; iákóř nie były przyjmowané/ ná Doštoieńřtwá/ [...] Kánonia/ y Prębendi/ ofoby nie řzlácheckiego y prořtego řtanu *SarnStat* 178 [*idem* 922], 178, 922.

»ku dostojeństwu, do dostojeństwa przyřć« [szyk zmienny] (3 : 1): *MurzHist* B4; Ale nie to íeř rzecz/ przedřięwzięcia mego/ wyliczác te/ ktorzy s kłiędzá Mácieiowřkiego řzkoły/ ku wyřokim řtolicam/ y doštoieńřtwu przyřzli *GórnDworz* B8; *RejPos* 280; do doštoieńřtwá teř kápłáńřkiego był przyřzedł. *Skarřyw* 35.

»wstąpić na dostojęństwo« [szyk zmienny] (2): wstąpił na doštoieństwo Krolewkie po śmierci Saulowej *BibRadz* 1.*Par arg*; Snać nowymes w łtanie duchownym/ á nie po łtopniáches ná doštoieństwo Bifikupie wstąpił. *SkarJedn* 245.

»na (w) dostojęństwo być wzięt, wywyższon *itp.*« [szyk zmienny] (10): *GroicPorz* ii; Vłtawiliłmy/ iż gdyby kto był trzy rázy w Sądzye ołkárzon o złodzyeystwo/ tákowy [...] nie ma być wzięt w żadne doštoieństwo *UstPraw* 13v; Izali ná thákowelz doštoieństwo z bráthem twym wywyższon nie będziefz *BibRadz* 3 *marg*; *BielKron* 80v, 158, 370v; *ModrzBaz* 132; A ná tákowe doštoieństwa niechay nie będą wybiéráni [*Et huiusmodi dignitarii non eligantur JanStat* 747] iedno ktorzy łá Powłzechnéy wiáry/ y poddáni świętemu Rzymłkiému Kościołowi. *SarnStat* 989, 179, 950.

»być z dostojęństwa złożon« (2): był z doštoieństwa bifikupiego łłożon do czáłu/ przeto go Grekowie przez czápki bifikupiey málowáli miedzy bifikupy. *BielKron* 155v; *SkarJedn* 260.

Wyrażenia: »na dostojęństwach będący, być« (8 : 3): Dla tego vłtawiamy: áby w káżdych źiemiách y powiećiech królestwa náłzého Stárołtowie/ Vrzędnicy/ y inni ná Doštoieństwach będący/ ósiedli byli *SarnStat* 482; áby Vrzędnicy y ci ktorzy na Doštoieństwach łá/ pilnieyłzy byli w wykonywaniu łádów y vrzędów przynależących im [*ut officiales et dignitarii diligentius intendant executioni iudiciorum et administrationum eis incumbentium JanPrzyw* 45] *SarnStat* 944, 297, 353, 490, 662, 746 (11).

»stopień dostojęństwa« (2): Woienne Práwo/ iest obyczay łtoczenia walki/ czynienia przymierza/ wylćie przeciw nieprzyácielowi zá znákiem/ kárnołć przewinienia woiennego/ łtopnie doštoieństwa/ czelć/ iáko gdy Koroná álbo Láncuch złoty bywa dany *GroicPorz* a3; Tu Sem ná nawyłżym łtopniu doštoieństwa iest przełżon/ duchem Prorockim oycá łwego *BibRadz* I 5d *marg*.

»znaki dostojęństwa« (1): Dwá napierwey co winnieyłzy wzyęli łwą zapłatę iáko iest obyczay duchownym/ ziąwłzy od nich znáki doštoieństwa/ poścínano ie *BielKron* 417.

»zrzucenie z dostojęństwa« (1): [*Na synodzie Niceńskim spisali biskupi kanony*] áby żadny duchowny żony nie poymował/ á iefli ie ktorzy mieli/ áby z nimi nie legáli/ ktorzyby ináczey czynili/ winá ná nie klátw miáła być y zrzucenie z doštoieństwa tego. *BielKron* 155v.

Szeregi: »dostojęństwo bądź beneficium« (1): A żeby żaden z poddánych náłzych [...] doštoieństwa/ bądź beneficium [*dignitatem vel beneficium JanStat* 198] iákiego Kościelného w Króleństwie náłzym Polłkim [...] przyáć niełmiał *SarnStat* 923.

»bogactwo i dostojęństwo« (4): nigdy nie omiełzka vłtawicźnie opátrowác włzytkimi potrzebámi/ bogáctwy y doštoieństwa wiernych łwoich *RejPos* 252, 288; *SkarŻyw* 130; Iáko wiele ludzi widamy/ bogactw y doštoieństw prágnych *WysKaz* 2.

»dostojęństwo, (a, albo) czełć« [szyk 3 : 1] (4): [*Plotinus*] o bołkich rzeczach rozmyłł aby włzem żádzam tego łwiata odpierał, doštoieństwo á czełć łwieczłką wzgardził. *BielŻyw* 95; *BielKron* 80v; Też chcemy włzelkim łpołobem Doštoieństwa/ czci/ Vrzędy w źiemi Bełzkiéy [...] záchować *SarnStat* 1054, 1053.

»dostojęństwa i dostatek« (1): miedzy łwemi ku doštoieństwám i dołtatkowi niemałému przyłzedł. *MurzHist* B4.

»dostojęństwa i dygnitarstwa i urzędy« [szyk 2 : 1] (3): y tych ktorzy są rozney wiary braku żadnego wdignitarstwiech y Dostoięństwach y Vrzędach czynić nie mąmy *ActReg* 43; Tákimże łpołobem

obiecuiemy/ y powinni będziemy Doftoieńftw y Dignitarftw y Vrzędów ziemie nálezý Kiiowfkíey [...] nieumniefzác *SarnStat* 1063, 1192.

»dostojenftwa i godności« [szyk 2 : 2] (4): czym ma być godzyen Pánu Bogu fwemu/ gdiż iuz opuścił á zoftáwił tu wftyki godności y doftoieńftwá fwoie y fwiátá tego. *RejPos* 356v, 199v; niegodnym ráczey niż godnym doftoieńftwá y godności rozdáie *Phil R*; *SarnStat* 870.

»tak majętności jako i dostojenftwa« (1): w nim nie byłá żadna chciwość nábywánia ták máiętności/ iáko y doftoieńftwá *GórnDworz Ee*.

»miejsce (pierwsze, przedniejsze) (a) dostojenftwo« [szyk 5 : 3] (8): y rzekł Ariftoteles, niema patrzano być kto z kąd rodem, ale iakiego miefcza á doftoienftwá godzien ieft. *BielŻyw* 89; yeftliżeby wedle tego yáko ktho przednyeyłfe myeyłce á doftoyeńftwo ma ná żyemi/ w nyebye też tákyeż myał myeć. *KromRozm III* M6, F7v, P8; *RejPos* 280; *SkarŻyw* 207; *SarnStat* 22, 43.

»(nie) dostojenftwo abo (ani) moc« [szyk 2 : 1] (3): napomina áby fię żaden niepodwyżłzał przeciwko Bogu dla iákiego doftoieńftwá ábo mocy/ gdyż to ieft od lámego Bogá. *BibRadz* 311 *marg*, 311 *marg*; *RejPos* 120.

»nagrody, (i) dostojenftwa« = *praemia et honores Modrz* (2): co ma być więcey wáżono niż wftykie nagrody y doftoieńftwá/ ktore iedno człowieká ná świecie potkác mogá. *ModrzBaz* 135; *CiekPotr* 78.

»officia i dostojenftwa« (1): Iełcze: OFFICIA Y DOSTOJENSTWA. *SarnStat* 80.

»dostojenftwo i państwo« (1): Potym Grzegorz dobrowolnie iechał ná fynod do Konftáncyey/ á thám dobrowolnie fpuścił fwoy ftolec/ opátrzon inšzym doftoieńftwem y páńftwem. *BielKron* 187v.

»(nie) dostojenftwo, i (a, a(1)bo, ani) urząd« = *dignitas ac (et) officium Modrz, JanStat* [szyk 54 : 21] (75): *ComCrac* 14; *ZapWar 1545 nr 2646*; *KromRozm III* F8, O7; *UstPraw* A4; *Goski* A3; powieał im chwalác fię iáko go krol podwyżłzył nád ine w doftoieńftwie y vrzędzye *BielKron* 115, 288; *RejPos* 13, 152, 290v, 316, 330; *ModrzBaz* 132, 139; A ktoby fię śmiał tego wáżyć/ mieczem wykłęcia vbity/ z doftoienftwá y vrzędu kościelnego niech złożon będzie. *SkarJedn* 260, 75; *SkarŻyw* 346, 510; Tám byłá pierwza propofitia Krolewka/ Iz káždy Pan ná iednym vrzędzie álbo doftoieńftwie miał przeftác/ á pluralitas dignitatum miála być odbierána *StryjKron* 762; *GórnRozm* M4; *ActReg* 43; *WujNT* 3; A tákże máią byđz vpómnieni/ áby ośiáđłemi byli/ á izby częścíey oné mieyścá náwiędzáli/ kędy vrzędy y doftoienftwá [*dignitates et officia JanStat* 300] máią. *SarnStat* 80; Bezecni fą/ którzy vrzędy y doftoieńftwá przeciwko Státutowi biorą *SarnStat* 151, 219, 323, 595, 915, 940 (49); *SkarKazSej* 687b; *KlonWor* 12.

»dostojenftwo, (i, a) zwirzchność« [szyk 2 : 2] (4): iz oni nigdy nie powłtáná od złości fwoiey. [...] bo im o płatne idzie/ o zwirzchności/ o doftoieńftwá *RejAp* 136v, 136v; Słuchayże záfię o zwirzchności á o doftoieńftwie fwieckim iego s lámegoż wyznánia iego *RejPos* 301 v; *RejPosRozpr* c3v *marg*.

Wyrażenie przyimkowe: »dla dostojenftwa« (3): ktorziby przeciwko tobie/ główná nieprzyiaśń mieli/ dla doftoieńftwá fprońnoścíá á nikczemnoścíá twoią zelżonego. *ModrzBaz* 40v; tego nie czyni/ dáiąc znác/ iz nie dla lidzby rzekł pierwzy Piotr/ ále dla doftoieńftwá. *SkarJedn* 75 [2 r.]. Cf »dostojenftwo abo moc«.

2. *Godność, powaga wynikająca z zajmowanego zaszczytnego stanowiska, uczestnictwo w zespole, któremu należy się szacunek; cześć, honor; honor Modrz, Calag, Cn; dignitas Mymer¹, Vulg, Cn; dignatio, maiestas, titulus Cn; decor JanStat (126)*: Rozmyślaj tu z jaką poczefnością ciej trzy krolowie ftoią pytaiąt/ ij s panną rozmawiaiąt o dółtoieńtwie tego mile⁸⁰ dzieciątka. *OpecŻyw* 24v, 3; *Dignitas*. *Wyrdikayt*. Dołtoieńtwo *Mymer¹* 9; *KromRozm I B*; *RejWiz* 160v [2 r.]; iż thu Apołtoł rozno wlpomina dołthoieńtwá tych fwiętych á błogofławionych Ołob *RejAp* 53v, 7v; Iuż łtanu/ cnot/ narodu/ y dołtoieńtwá tey pánny nam tu wyliczać nie trzebá *RejPos* 271v, 13 [2 r.], 201, 207v, 116v, 310v [5 r.] (23); á ci trzy łtanowie fwięci [*Ojciec, Syn, Duch Święty*] oná dziwná iftnościá Bołtwá onego ogárnieni fą/ iednołtáyney woley/ iednołtáyney mocy/ iednołtáyney władzey/ iednegoż dołtoieńtwá y błogofławieńtwá *RejZwierc* 9v, 1v; *SkarJedn* 74, 75, d8v; Nie fą tey godności niebá/ <a>ni Anyeli/ By łwym dołtoieńtwem twoię łáłkę mieli *GrabowSet* K3; *LatHar* 422; *SarnStat* 39, 55, 124, 219, 429.

Przysłowie: Komu dołtoieńtwo/ temu dołtoieńtwo: komu poćciwość/ temu poćciwość: komu czynłz/ themu czynłz: komu myto/ więc myto: komu też łprawiedliwości potrzebá/ więc łprawiedliwość. *RejZwierc* 148.

Zwroty: »(jakiegokolwiek a. ktoregokolwiek itp.) dostojeństwa być, będący; w dostojeństwie być, będący; ktoregokolwiek dostojeństwa« [*szyk zmienny*] (17 : 7; 3 : 1; 3) (31): O gdyłczy ta myła panna bądacz wprzełrzeny bołkyem była w uyelkym dołtoyenłthwye, a czołz tedy kyedy yułz począta wzyuoczye yey matky, y dułła yey nałzlachethnyeyłza złączona zyey panyenłkym czyalem *PatKaz II* 77; A włzákoż wy włzyłcy wierni Páńłcy/ kthorychkolwiek łtanow y dołtoieńtwá bądący/ nic łie nie łękaycie tego/ ábowiem tho iełł nieomyłna prawdá v Páná thego *RejPos* 323; iáką iełłczye Pan mimo tho włzyłtko nád tobá łáłkę okazáć raczył/ zrzuciłwly z onego błogofławionego mieyłcá z Máyełłtatu niebiełłkiego [...] ktory był w wielkim dołtoieńtwie v niego *RejPos* 57, 317v; *RejZwierc* 11, 195v; [*techmy postanowili*] iż przerzeczoného Zbigniewá Kárdynałá y Biłkupá Krákwofłkiého/ włzyłcy y káždy zołobná obywałte/ kórégokolwiek łtanu y dołtoieńtwá bądący/ [*cuiuscunque dignitatis, status et conditionis existant JanStat* 192] zá prawdźiwého y niewáłpliwého Kárdynałá będą trzymáć y rozumieć *SarnStat* 171; [*každy obywatel*] kórégokolwiek łtanu y dołtoieńtwá iełł/ zbiegłého kmeięá będźie powinien wróćieć *SarnStat* 662 [*idem* 935], 662, 886, 1053, 1099, 1189 (25).

»chować w dostojeństwie« (1): Tegodłá iełł to wolá milého boga aby iá tobie połlubil/ chowaiąt iá zawždy w iey dółtoieńtwie/ omyłłaiąt ij łluząt iey w iey potrzebie iako łwee krolewnie. *OpecŻyw* 6.

Wyrażenia: »dostojeństwo kapłáńskie« (1): potym s krolewłkiego rodzái u poymowáli/ dla dołtoieńtwá kapłáńkiego/ żony. *BielKron* 36v.

»dostojeństwo krolewłskie« = *dignitas regis Vulg* [*szyk 2 : 1*] (3): *Leop Prov* 14/28; Zá co godni fą/ áby godnémi dáry/ zá wdźięczná z obopólnościá kórewłkiego dołtoieńtwá náłżého/ to im było oddano. *SarnStat* 9; *SkarKazSej* 692a.

»dostojeństwo majestatu (koronnego, Rzeczypospolitej)« (3): aby krolowie polscy mieli skąd i stany swe krolewłskie ku dostojeństwu majestatu koronnego wychowywał i potrzeby RP opatrowáć. *DiarDop* 112, 105, 112.

Szeregi: »cnoty, (a, i) dostojenstwa« (4): *OpecŻyw* 5v; bo tak poźpolicie potomni ludzie czynią/ iż więcej czoś o przelźłego wieku ludziech rozumieią/ y formuią ie tobie w wyżłznych cnotach/ y doftoienftwie niż w kłięgach o nich łtoi *GórnDworz* V4v; *RejPos* 271, 184v.

»dostojenstwo, (i) sława« = *honor et gloria* *Modrz* (2): *DiarDop* 105; Ktemuż fię ściągáią doftoienftwá y sławá/ ktore fię też y ludźiam niegodnym częłto doftawáią *ModrzBaz* 57.

»stan, (a, abo, i) dostojenstwo« [szyk 29 : 1] (30): Tu iuż obáčź iáko łą płatne łtany á doftoienftwá náłze v Páná náłzego. *RejPos* 14, 13, 13 *marg*, 308, 323, 328v; *RejZwierc* 184, 184v; bębą [!] mię chćieli [rodzice] łwieckimi łtany y doftoienftwy bawić y żenić. *SkarŻyw* 133; [ustawiamy] iż ofkárżony y obwiniony o fałźzywá monetę ktory łzláchćic/ którégokolwiek łtanu y doftoienftwá/ ma bydź pozwan przed ofobę náłżę/ z vrzędu náłżęgo. *SarnStat* 408, 193, 218, 979, 1059, 1188 (19).

»ućciwość a dostojenstwo« (1): Vćciwość á doftoienftwo krolewłkie w wielkości ludzi: ale w máłem ludu iest lekkość kxiążęca [*In multitudine populi dignitas regis*]. *Leop Prov* 14/28.

»nie dostojenstwo ani unizenie« (1): Iáko fie pan kocha w pokornym á w vniżonym łtanie/ á iáko nikt nie ma pokłádác náđzyeie w doftoienftwie áni w vniżeniu łwoim. *RejPos* 11v *marg*.

»nie (i) dostojenstwo ale (i) urząd« (2): Ale łpytam pirwey yełli roznoć yáka/ nye mowę w doftoyenftwy/ ále w vrzędźye/ myędzy biłkupem á proftym kápłanem? *KromRozm III* H7v; Imieniu IESVS/ iest też imię CHRISTVS przydáne/ ktore pomázáncá znáčzy: á zámyka w łobie/ y doftoienftwo/ y vrząd. *KuczbKat* 25.

»powaga albo wspaniłość albo dostojenstwo« (1): IEłliby cie theź Pan Bog iáką powagá/ áłbo włpaniłoćią iáką/ áłbo doftoienftwy iákimi ozdobić raczył/ vżywayże tego rołtropnie *RejZwierc* 146v.

»(i) dostojenstwo, abo (i) zacność« [szyk 2 : 2] (4): á wđdy łłuchay iefłiże fie chłubiłá [*Maryja*] s thego doftoienftwá łwego/ ábo s tych zacności łwoich/ ále náđewłzytko przełżyłá wdzyęcznieyłźá pokorę być v Páná łwoiego niżli co inłżęgo *RejPos* 14; A gdyź to pewnie wiełź/ [...] iż zniżon á zelżon záwđdy być mułłź/ y w tym rozumie twoim/ y w tych doftoienftwiech twoich/ y w tych zacnoćiach twych *RejPos* 201v; *RejZwierc* A2; Ehr. Zacność. Doftoienftwo. Dignitas. *Calag* 141.

Wyrażenie przyimkowe: »wedle dostojenstwa« (3): y bedzie od nych [*panow węgierskich*] żáđala radi y vkvżanya [!] obliczayv yakobi yey m^{itości} [*królowej węgierskiej*] bełpiecznie a wedle doftoyenstwa swęgo *LibLeg* 11/42.

~ *Zwrot*: »sadzac wedle dostojenstwa« (1): inne łnich ładzał zá łthoł wedle ich doftoienftwá/ ale Borzywoiowi na żiemi ofobno kazał przykryć y ieść dáwác *BielKron* 322.

Wyrażenie: »dawan wedle dostojenstwa« (1): [*Moskiewski*] Połły też krewne máiąć to co by chćiał działáł. Tak iżby Więć vrzędý włzyłtkie Dignitárlftwá/ Nie byłby dawane wedle doftoienftwá. *MycPrz* I B3v. ~

a. *O pojęciach i przedmiotach*: *wartość, ważność, znaczenie* (13) : nyewolnikom fie nye godziło/ áni wolno było vczyć thákich náuk [...] od częgo y dzis náuki máyá to v łáćinnikow doftoyenftwo że ye zowá Artes liberales. *GliczKsiąź* M4v; *BibRadz* I *3v; piłáło wiele Philozophow o cnoćie/ dzieląc iá ná częłści y subtylnie o doftoienftwie káđdey częłści diłputuiąc *GórnDworz* G3, G8v.

dostojeństwo czego (5): Obiecuiem listow nikomu nie dáwác tákowych/ ktoreby znaczyły expectatywę ná iákie doštoieństwo vrzędu ziemskiego *UstPraw* H2v; *GórnDworz* Dd8v. Cf »dostojeństwo stolicy«.

Zwroty: »być wyższego dostojeństwa niż ...« (1): ábowiem iż vmył od duſze pochodząc/ dáleko ieſt wyſzłzego doštoieństwá/ niż ciało *GórnDworz* G3.

»w dostojeństwie swym zachowanym być« (3): tám ínadź lepyey w cáłóci y doštoyeńſtwye ſwym záchowaná yeſt ewángelia/ to yeſt/ náuka Kryſtuſowá. *KromRozm I* E3v, E4; Także y wszystkie insze vrzędy aby wſwą pierszą [!] klubę wprawione y wſwym doſtoienſtwie zachowane były *ActReg* 41.

Wyrażenie: »dostojeństwo stolice (a. stolicy)« (3): iż on [*Julijusz papież*] [...] dla doštoyeńſtwá ſtolice/ káżdemu z nich yego koſcyoł/ to yeſt biſkupſtwo/ przywrócił. *KromRozm III* O5, O5; Niechcę áby ſię co vwlokło doštoieńſtwu ſtolicy Alexandryíſkiey ktore ſobie przez Márká Ewánieliſtę vczniá Piotrá S. záłłużyłá. *SkarJedn* 185.

Szereg: »majestat i dostojeństwo« (1): Vżywáłá ich Rzeczpoſpolita do Legácij: w kthorych ná Seimach wolności Polſkiej/ á v Papieżow/ v Czeſárzow/ v Krolow/ máieſtatu/ y doštoieńſtwá Korony they ſtrzedz vmieli *GórnDworz* Dd8v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (2) : Dignitas. doſtoyenſtwo *BartBydg* 42b; Cursus honorum atque dignitatum, Doštoyeńſtwá. *Mącz* 73d.

Synonimy: 1. stanowisko, urząd; 2. chwała, cześć, godność, okazałość, sława, świętość, wspaniałość.

Cf DOSTOJNIENSTWO, DOSTOJNOŚĆ, NIEDOSTOJEŃSTWO